

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

9/s (3) 2023

2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 5/9 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васида Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодида Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Шарипов Шоҳруз Фахриддин ўғли</i> ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАРДА ХУСУСИЙЛАШТИРИШ СИЁСАТИ ТАРИХИ	9-14
<i>Хо'jamuratov Umarjon Rustamovich</i> O'ZBEKISTONDA QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	15-22
<i>Raxmanov Zafar Odilovich, Aloxunov Alisher Axmadjonovich</i> FARG'ONA VODIYSI YODGORLIKLARIDA ANIQLANGAN TAMG'ALI SOPOL IDISHLAR.....	23-26
<i>Mirhakimova Feruza Xoldorjon qizi</i> МАНМУДХО'JA ВЕНБУДИЙ УY МУЗЕYI ТАРИХИ	27-31
<i>Жабборова Ойдина Ихтиёржон қизи</i> XX АСРНИНГ 20-30 ЙИЛЛАРИДА МАҲАЛЛИЙ ТАРАҚҚИЙПАРВАРЛАР ТОМОНИДАН ИҚТИДОРЛИ ЁШЛАРНИ ГЕРМАНИЯГА ЎҚИШГА ЮБОРИЛИШНИНГ ТАШКИЛ ҚИЛИНИШИ.....	32-35

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

<i>Эшов Мансур Пулатович, Насырходжаева Дилафруз Сабитхановна</i> ЯШИЛ ИҚТИСОДИЁТ КОНЦЕПЦИЯСИ ВА УНИНГ ШАКЛЛАНИШ ХУСУСИЯТЛАРИ	36-43
<i>Шадманов Эркин Шеркулович</i> МЕТОДОЛОГИЯ ОЦЕНКИ ВЛИЯНИЯ ДЕТЕРМИНАНТ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ НА ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ	44-52
<i>Асатуллаев Хуршид Сунатуллаевич</i> ДАВЛАТ ФИСКАЛ (БЮДЖЕТ-СОЛИҚ) СИЁСАТИНИНГ ИҚТИСОДИЙ ЎСИШ ВА БАНДЛИККА ТАЪСИРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ.....	53-60
<i>Кулибоев Азамат Шоназарович</i> ДАВЛАТ ТИББИЁТ ТАШКИЛОТЛАРИНИ БЮДЖЕТДАН МОЛИЯЛАШТИРИШ ЖАРАЁНИ ТАҲЛИЛИНИНГ НАЗАРИЙ-УСЛУБИЙ ЖИҲАТЛАРИ.....	61-68
<i>Razzaqova Durdon Adashboy qizi</i> IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA BUXGALTERIYA DASTURINING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI.....	69-76
<i>Muminova Elnorahon Abdugarimovna, Uraimjonov Azizbek Raxmonjon o'g'li</i> YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIGA MANBALARINING O'RNI	77-86
<i>Эргашев Отамурод Тоштемурович</i> КИЧИК БИЗНЕСНИ МОЛИЯ-КРЕДИТ МЕХАНИЗМЛАРИ ОРҚАЛИ ҚўЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ Йўналишлари.....	87-93
<i>Matyoqubova Dilfuza Olimboyevna, Qobulov Ozodbek O'ktamboy og'li</i> MINTAQALARDA GLOBAL OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGI VA QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHDA TADQIQOTNING O'RNI	94-97
<i>Isaqova Zebo Murodovna</i> DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA LOYIHA BOSHQARUVI STANDARTLARI INTEGRATSIYASI.....	98-104
<i>Улашов Алибой Рашид ўғли</i> ҚОЗОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНИШИДА МИНТАҚАВИЙ ТАФОВУТЛАРНИНГ ЎРНИ	105-113

<i>Матюсупов Бунёд</i> АҚЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ТУРИЗМ ДЕСТИНАЦИЯЛАРИ ВА ШАҲАРЛАРДА САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ	1114-123
<i>Мухитдинова Камола Алишеровна</i> ИҚТИСОДИЁТДА ИНВЕСТИЦИОН ФАОЛИЯТИ ВА УНИ БЕЛГИЛОВЧИ ОМИЛЛАР	124-131
<i>Ҳакимов Ҳакимжон</i> ДАВЛАТ ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАРИ БЎЙИЧА ДАРОМАДЛИЛИК ЭГРИ ЧИЗИҒИНИНГ ШАКЛЛАНИШ ХУСУСИЯТЛАРИ	132-141
<i>Achilova Ramziya A'zamovna</i> ISHCHI KUCHI VA UNING BANDLIGI	142-149
<i>Nasriddinova Dildora Shukrullayevna</i> OLIY TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQOTLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA MODELLARINI YARATISH	150-157
09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>Хайридинов Аббосхон Анварович</i> YOSHLAR ORASIDA MAFKURAVIY TAHDIDLARNI OLDINI OLIHDA HUQUQ TARTIBOT ORGANLARINING VAZIFALARI	158-162
<i>Jurayev Alisher Tulqinboyevich</i> TA'LIMGA OID DAVLAT SIYOSATINI AMALGA OSHIRISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLARNING IJTIMOY AHAMIYATI	163-170
<i>Бекбаев Рауф Рустамович</i> ТРАДИЦИОНАЛИЗМ В ФИЛОСОФИИ КОНФУЦИАНСТВА.....	171-176
<i>Qayumova Aziza Toshmuradovna</i> IBN XALDUNNING SOSIOLOGIK QARASHLARINI O'RGANISHNING METODOLOGIK JIHATLARI.....	177-183
<i>Shokirov Mubin Rustamovich</i> MILLIY O'ZLIKNI ANGLASHDA TARIXIY TAFAKKUR MADANIYATINING O'RNI VA AHAMIYATI.....	184-188
<i>Нуруллаева Зулхумор Сидаматовна</i> МАҚОМ САНЪАТИ БАДИИЙ-ЭСТЕТИК ХУСУСИЯТЛАРИНИНГ ФАЛСАФИЙ ТАҲЛИЛИ	189-193
<i>Наврўзова Гулчеҳра Нигматовна</i> “ҲУШ ДАР ДАМ” МОҲИЯТИ: МЕТАФИЗИК ТАҲЛИЛ	194-199
<i>O'razov Bobir Baxtiyorovich</i> IJTIMOIY DAVLATNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI: VUJUDGA KELISH SHARTLARI, BELGILARI VA FUNKSIYALARI	200-204
10.00.00 - ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
<i>Xolmatova Malika Ibadullayevna</i> AD'JEKTIVLI IDIOMALAR: QO'LLANILISHI, KELIB CHIQISHI VA MADANIY AHAMIYATI TAHLILI.....	205-209

<i>Olga Filippova</i> CLUSTER IMPLEMENTATION OF FUNCTIONS OF REDUNDANCY MEANS.....	210-222
<i>Эргашева Асаль Эркиновна</i> СПЕЦИФИКА РИТМИЧЕСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОЗЫ МАРИНЫ ЦВЕТАЕВОЙ	223-226
<i>Xaitova Gulhayo Tovasharovna</i> TILSHUNOSLIKDA “YAQIN – UZOQ” OPPOZITSIYASINING CHOG‘ISHTIRMA TADQIQI MASALASI (ingliz va o‘zbek tillari misolida)	227-231
<i>Rustamova Dilrabo</i> ATAMALAR LUG‘ATIDA LUG‘AT MAQOLASINING TUZILISHI.....	232-241
<i>Кдырбаева Бахытгуль Кеунимжаевна</i> ПАРНЫЕ СЛОВА В КАРАКАЛПАКСКОМ ЯЗЫКЕ: ОБЗОР ОСНОВНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.....	242-248
<i>Fayziyeva Aziza Anvarovna, Sadirova Sitara Sobirovna</i> TARJIMA MUAMMOLARINI YECHISH STRATEGIYALARI	249-253
<i>Alaudinova Dilnoza Rustam qizi</i> FRAZEOLOGIK (TURG‘UN) BIRIKMALAR VA ULARNI TARJIMA QILISH USULLARI	254-260
<i>Erdonova Muxlisa Hoshim qizi</i> ORNITONIM KOMPONENTLI MAQOLLARNING LINGVISTIK TADQIQI.....	261-265
12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Zaripov Mirzali Miraliyevich</i> KORRUPTSIYA MUAMMOLARINING SABABLARI VA YECHIMLARI	266-270
13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ	
<i>Yuldashev Mengali Ziyaduloyevich</i> BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QITUVCHILARIDA MUSTAQIL ISHLASH KOMPITENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH.....	271-276
<i>Yarkinay Nurumbekova Anarmatovna</i> INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA MURABBIYLIK KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH PEDAGOGIK ZARURAT.....	277-284
<i>Sadullayev Dilmurod Baxtiyor o‘g‘li</i> INNOVATSIYA BOSHQARUV ASOSIDA BOSHQARUV XODRLARINI TAYYORLASH SIFATINI OSHIRISH OMILLARI	285-290
<i>Xudayqulova Zarifa Ummatqulovna</i> BO‘LAJAK PEDAGOGLARNI AKSIOLOGIK YONDASHUVLAR ASOSIDA MA‘NAVIY-MA‘RIFIY FAOLIYATGA TAYYORLASH IMKONIYATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	291-301
<i>Бекчанова Солиха Давлатназаровна</i> ТИББИЁТ ОЛИЙ ТАЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАЛАБАЛАРИДА ДИВЕРГЕНТ ТАФАККУРНИ РИВИЖОЛАНТИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ИМКОНИАТЛАРИ	302-307
<i>Xasanova Gulsanam Xusanovna</i> MAGISTRATURA TALABALARING TASHKILY-BOSHQARUV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MODEL I	308-314
<i>Allanazarov Qo‘ldosh Olimovich</i> TALABALARNING TANLAGAN KASBIY FAOLIYATI VA IJODIY QOBILIYATLARINI INTERFAOL METODLAR ORQALI RIVOJLANTIRISH	315-319

<i>Umarov Nurbek Irkinovich</i> KVEST TEXNOLOGIYASINI TA'LIM JARAYONIDA QO'LLASH ASOSLARI	320-324
<i>Буранова Мадина Уктамовна</i> ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРАДИЦИОННОГО И НЕТРАДИЦИОННОГО ВИДОВ ЧТЕНИЯ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ	325-330
<i>Зияева Хушнудабону Илхомжон кизи</i> ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЙ ФОРМИРОВАНИЯ РЕЧЕВЫХ НАВЫКОВ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ РУССКОГО ЯЗЫКА	331-339
<i>Toshpulatova Dilraboixon Sobirjonovna</i> BIOLOGIYA FANINI O'QITISH JARAYONIDA O'QUVCHILARNING KREATIV QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH	340-346
<i>Madaminova Nargiza Zuxridinovna</i> YOSHLAR MA'NAVIY MADANIYATINI YUKSALTIRISHDA IJTIMOIY FANLARNING AHAMIYATI	347-351
<i>Shomurzayeva Nasiba Xoshimovna</i> PIYODA YURISH SAYOHATLARNI TALABALAR O'RTASIDA OMMALASHTIRISH	352-356
<i>Xoliyorov Murod Shavkatovich</i> O'QUVCHI YOSHLARDA IJTIMOIY MOTIVLARNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHARTLARI.....	357-362
<i>Хамроқулова Дилнавоз</i> БОЛАЛАРДА ТАБИАТГА ДОИР ТАСАВВУР ВА ТУШУНЧАЛАРНИ ШАКЛЛАНИШИ....	363-366
<i>Tursunova Shaxzoda Baxromovna</i> TEXNOLOGIYA TA'LIMI O'QITUVCHILARINING IJODKORLIK QOBILIYATI VA BOSHQARUV MAHORATINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR.....	367-373
<i>Usmonov Abdurashid Norbo'tayevich</i> O'QUVCHILARDA DEVIANT XULQ SHAKLLARINING NAMOYON BO'LISHI VA TAHLILI	374-380
<i>Ўтанов Ўткир</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ЎҚИТУВЧИ МАЪНАВИЙ ҚИЁФАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ КОНЦЕПТУАЛ АСОСЛАРИ	381-387
<i>Kuchkarov Bahodir Tashmurodovich</i> BO'LAJAK HARBIY OFITSERLARDA UMUMMADANIY KOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK OMILLARI	388-392

Razzaqova Durдона Adashboy qizi,
Farg'ona politexnika instituti, tayanch doktoranti,
e-mail: d.razzoqova@ferpi.uz

IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA BUXGALTERIYA DASTURINING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI

Annotatsiya. Ushbu maqolada muallif tomonidan iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida buxgalteriya dasturining afzalliklari va kamchiliklari o'rganish amalga oshirilgan. Maqolaning asosiy maqsadi sifatida bugungi kunda asosiy foydalanishda bo'lgan buxgalteriya dasturining afzalliklari va kamchiliklari tahlil etish hamda shu orqali muallif xulosalarini shakllantirishdan iborat.

Kalit so'zlar: moliyaviy hisobning xalqaro standartlari, raqamli iqtisodiyot, raqamli texnologiyalar, axborot tizimlari, iqtisodiy axborotlarni qayd etish, buxgalteriya dasturi, bulutli buxgalteriya dasturlar, o'rnatiladigan buxgalteriya dasturlari, ERP tizimiga asoslangan buxgalteriya dasturlari, buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish.

Razzaqova Durдона Adashboy qizi,
Fergana Polytechnic Institute, basic doctoral student

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF ACCOUNTING SOFTWARE IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF THE ECONOMY

Abstract. In this article, the author conducted a study of the advantages and disadvantages of accounting software in the context of digitalization of the economy. The main purpose of the article is to analyze the advantages and disadvantages of accounting software, which is widely used today, as well as to formulate the author's conclusions based on it.

Key words: international financial accounting standards, digital economy, digital technologies, information systems, accounting of economic information, accounting software, cloud accounting programs, installable accounting programs, accounting programs based on ERP systems, accounting automation.

Раззакова Дурдона Адашбой кизи,
Ферганский политехнический
институт, базовый докторант

ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ПРОГРАММНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ

Аннотация. В данной статье автором проведено исследование преимуществ и недостатков бухгалтерского программного обеспечения в условиях цифровизации экономики. Основная цель статьи - проанализировать преимущества и недостатки бухгалтерского программного обеспечения, которое сегодня широко используется, а также сформулировать на его основе выводы автора.

Ключевые слова: международные стандарты финансового учета, цифровая экономика, цифровые технологии, информационные системы, учета экономической информации, бухгалтерское программное обеспечение, облачные бухгалтерские программы, устанавливаемые бухгалтерские программы, бухгалтерские программы на базе ERP-систем, автоматизация бухгалтерского учета.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V3SI9Y2023N010>

Kirish. Inson faoliyatining barcha sohalari bilan bir qatorda raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi buxgalteriya hisobi jarayonlariga ham o'z ta'sirini o'tkazmoqda, shu sababli buxgalteriya hisobi fan sifatida va inson faoliyati sohasi sifatida so'nggi o'n yilliklarda ma'lumotlarni avtomatik tarzda qayta ishlash va uzatish texnologiyalaridagi yangiliklar bilan bog'liq ravishda jiddiy o'zgarishlarga duch keldi. Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi esa axborot yig'ish jarayonini sezilarli darajada tezlashtirishga, uni qayta ishlash va saqlash tezligini va hajmini oshirishga, shuningdek foydalanuvchilar uchun ma'lumotlarning mavjudligi va ish samaradorligini oshirish uchun qulay sharoit yaratishga imkon beradi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning Murojaatnomasida ta'kidlanganidek, "...zamonaviy texnologiyalar asosida vijdonan ishlayotgan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik vakillarini qo'llab-quvvatlash va shu bilan birga yashirin iqtisodiyotni qisqartirish mexanizmlarini joriy etish" [1] shaffof biznes uchun sharoit yaratadi.

Bundan tashqari, moliyaviy hisobning xalqaro standartlariga o'tish davrida buxgalteriya hisobining mavjud avtomatlashtirilgan tizimlarini takomillashtirish, rivojlangan davlatlar amaliyotida qo'llanilayotgan buxgalteriya hisobining avtomatlashtirilgan tizimlarini O'zbekiston Respublikasi amaliyotiga qo'llashning zarurati paydo bo'lmoqda. Chunki, MHXSlari asosida tayyorlanadigan moliyaviy hisobotlar korxonalarining investitsion jozibadorligini oshirish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish hamda moliyaviy hisobotlarning ochiqligi va shaffofligini ta'minlash imkoniyatini yaratadi. Shuningdek, Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar asosida tayyorlanishi uning tarkibiy qismlarini o'rganish, baholash bo'yicha aniqlik darajasini oshirib, investorda moliyaviy mablag'larni kiritish bo'yicha tezkor ravishda qaror qabul qilishni rag'batlantiradi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Jahoning ko'plab olimlari iqtisodiyotning raqamlash va unga yangi axborot, kompyuter texnologiyalarini joriy etish, hamda uning samarasi va kamchiliklari haqida turli fikrlar bildirishgan, jumladan:

T.Z MAT — Yangi texnologiyalarni hisob ishlarida qo'llash oqibatida tashkilotlarda tarkibiy o'zgarishlar kelib chiqadi, kompaniyalarning xarajatlariga ta'sir qiladi va bozordagi raqobatbardoshlikni hisobga olgan holda ishlab chiqarish jarayonlarini o'zgartiradi [2].

W. Scott — Buxgalteriya hisobida texnologiyadan foydalanish misli ko'rilmagan o'zgarishdir, ya'ni uning ta'siri salbiy yoki ijobiy bo'lganligini aniqlash oson emas.

Shuningdek, texnologiyaning afzalligi hisoblagich tomonidan bajariladigan funksiyalarning bajarilishini tezlashtirish uchun bir nechta vositalardan foydalanishdadir. Bu jihatda texnologiya yutuqlari taqdim etayotgan tezlik va samaradorlikni hisobga olgan holda raqobat sharoitida buxgalteriya hisobining jadal rivojlanishiga yordam beradi.

Biroq, texnologiyaning kamchiliklaridan biri uning odamlarga qaramligidir. Texnologiya inson innovatsiyasidan paydo bo'ladi, shuning uchun u xuddi shu insoniy xatolarni takrorlaydigan mahsulotdir. Ammo buni yanada mustahkam jarayonlar va avtomatlashtirish bo'yicha ko'proq maqsadli mutaxassislik va ta'lim bilan chetlab o'tish mumkin. Bundan tashqari, yana bir kamchilik kasbning texnologiyaga bog'liqligini ko'rsatadi, ammo ma'lumki, tadqiqotlar hisob-kitoblarni amalga oshirish uchun mavjud bo'lgan hisoblagich yo'qolishini ko'rsatmoqda, bu muallifning bu noto'g'ri fikriga zid keladi [3].

Allohyari va M. Ramazani — Texnologiya buxgalteriya firmalari va mutaxassislari tomonidan kompaniyalarda foydalaniladigan axborot tizimlarining moslashuvchanligiga ham, ishonchliligi va xavfsizligiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Tizimlar tomonidan yaratilgan

ma'lumotlarning vazifasi buxgalteriya hisobi biznes va strategik jarayonlarni shakllantirish, operatsiyalarni nazorat qilish va kompaniyalarni rivojlantirish uchun tegishli ma'lumotlarni ishlab chiqishi mumkinligini hisobga olib, foydalanuvchilarga qaror qabul qilishda yordam berishdir [4].

L. Acevedo — Agar buxgalteriya firmalarida aloqa tez bo'lsa, ular samaradorlikni oshirishga yordam beradi, shuningdek, qaror qabul qilishni yaxshilash va biznes o'sishiga yordam beradi [5].

Natija va muhokamalar. Buxgalteriya hisobi vazifalari har yili kengayib bormoqda bu esa oddiy hisob-kitoblardan ko'ra qiyinroq, shuning uchun ko'plab mutaxassislar buxgalterlarning ishini soddalashtirish va ma'lumotlarni saqlashni yanada ishonchli qilish bo'yicha bir qancha tadqiqotlar olib borishmoqda. Kompyuterlashtirilgan buxgalteriya hisobini yuritish tizimi (avtomatlashtirilgan buxgalteriya dasturlari) esa buxgalteriya hisobini raqamli texnologiyalarga transformatsiya qilishning samarali vositasi sifatida qaralayotganligi hech kimga sir emas. Buxgalteriya hisobining avtomatlashtirilgan dasturlari — bu biznesni boshqarishga yordam beradigan kompyuter dasturlarining maxsus sinfidir. Ushbu dasturlar korxonalarda sodir bo'ladigan iqtisodiy axborotlarni qayd etishdan boshlab, to buxgalteriya hisobotlarini tayyorlash va topshirishgacha bo'lgan jarayonlarni avtomatlashtirish vazifasini bajaradi.

Operatsiyalarning tezligi va aniqligi buxgalteriya dasturining asosiy belgilaridir. Shuningdek, xorij olimlari bunday kompyuter dasturlarining yana ikkita xususiyatini ta'kidlaydilar; ulardan biri buxgalteriya bo'limlarida resurslarni samaraliroq boshqarish va ikkinchisi buxgalteriya hisobidagi qimmat xatolarni kamaytirishdir. Chunki, hisoblash jarayonida matematik raqamlar va summalarni hisoblash yangi kompyuter texnologiyalari yordamida ancha osonlashdi. Ammo kompyuter dasturlari paydo bo'lgandan keyin buxgalteriya hisobi ishlarini bajarishda qancha vaqt qisqarganligi isbotlanmagan. Umumiy hisobda, barcha bo'limlarning ishi tezroq, chunki kompyuter bir vaqtning o'zida minglab ko'rsatkichlarni saqlashi va hisoblashi mumkin.

Butun dunyo bo'ylab foydalanuvchilari bo'lishiga qaramay, buxgalteriya hisobining avtomatlashtirilgan dasturlari ham bir qator afzalliklar va kamchiliklarga ega. Buxgalteriya dasturlari sotuvchilari o'z mahsulotlarining asosiy ijobiy tomonlarini reklama qilishga harakat qiladilar va buxgalteriya dasturidan foyda ma'nosini bo'rttirib ko'rsatish juda qiyin. Ammo ko'pgina korxonalar boshqaruvchilari nafaqat kompaniyalar ichida daromad olish, balki bozorda raqobatdosh ustunliklarni ta'minlaydigan dasturiy ta'minot turlarini tanlashga moyildirlar. Biroq avtomatlashtirilgan buxgalteriya dasturlarining afzalliklari kamchiliklaridan ancha ustunroq turadi.

1-jadval

Avtomatlashtirilgan buxgalteriya hisobi dasturlarining afzalliklari va kamchiliklari

Dastur turi	Afzalligi	Kamchiligi
Bulutli buxgalteriya dasturlari	Dasturga sarflanadigan operatsion xarajatlarning kamligi ya'ni, bu turdagi buxgalteriya dasturlari dasturiy ta'minotni sotib olishdan arzonroq.	Internetga ulanishni barqaror talab etilishi
	Yuqori darajadagi ishonchlilik	Maxsus vositalarning etishmasligi
	Yuqori darajada aniqlik (xatolar yuzaga kelishining kamligi). Boshqa dasturlarga qaraganda ancha oson vositalarda ishlash	Texnik muammolarning mavjudligi
	Dasturdan foydalanishda faqat obuna uchun to'lov	Nazorat yo'qligi
	24/7 vaqt mobaynida foydalanish va ma'lumotlarni qayta tiklash imkoniyatlari	Ba'zi hollarda erkin saqlanishi mumkin bo'lgan ma'lumotlarga cheklovlar qo'yilishi
	Yuqori darajada aniqlik (xatolar yuzaga kelishining kamligi). Boshqa dasturlarga qaraganda ancha oson vositalarda ishlash	Texnik muammolarning mavjudligi
O'rnatiladigan buxgalteriya dasturlari	Buxgalteriya hisobi vazifalarini avtomatlashtirish uchun eng keng tarqalgan dasturiy vositalar to'plamini taklif qilishi	Oldingi dasturlarga nisbatan yuqori narx
	Kompaniyalar egalari imkoniyatlari darajasidagi o'rtacha narx	Tizim yetarli darajada himoyalangan va kompyuterga viruslar zarar keltirgan taqdirda ma'lumotlar yo'qotilishining haqiqiy xavfi mavjud.
	Dasturga tez moslashish imkoniyati mavjudligi	Hosildorlikni oshirish imkoniyatlarining yetishmasligi
	Yuqori darajadagi xavfsizlik bilan ta'minlanishi	Ma'lumotlarni kiritishdagi xatolar butun ma'lumotlar to'plamini yo'q qilishi mumkinligi
	Xavf-xatarlarning ma'lum darajada kamligi	Yuqori malakali xodimlarga bo'lgan ehtiyojning yuzaga keltirishi
ERP tizimiga asoslangan buxgalteriya dasturlari	Dasturning oson o'rnatilish va oxirgi foydalanuvchilarga tezda tarqatish imkoniyatining mavjudligi	Oldingi dasturlarga nisbatan yuqori narx
	Dasturga tez moslashish imkoniyati mavjudligi	Tizim yetarli darajada himoyalangan va kompyuterga viruslar zarar keltirgan taqdirda ma'lumotlar yo'qotilishining haqiqiy xavfi mavjud.
	Hosildorlikni oshirish imkoniyatlarining yetishmasligi	Deyarli barcha foydalanuvchi talablariga javob bera olishi
	Ma'lumotlarni kiritishdagi xatolar butun ma'lumotlar to'plamini yo'q qilishi mumkinligi	Ish samaradorligini oshirish imkoniyatining mavjudligi
	Yuqori malakali xodimlarga bo'lgan ehtiyojning yuzaga keltirishi	Boshqaruv apparati xodimlarini axborotlar bilan ta'minlashi
	Hosildorlikni oshirish imkoniyatlarining yetishmasligi	Deyarli barcha foydalanuvchi talablariga javob bera olishi

Bugungi kunga kelib, buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish dasturlari buxgalteriya hisobining barcha asosiy vazifalarini — ish haqi, joriy hisobdagi pul oqimi, kassa operatsiyalari,

sintetik buxgalteriya hisobi, asosiy vositalar va moddiy aktivlarni hisobga olish, qarzdorlar va kreditorlar bilan hisob-kitoblarni muvaffaqiyatli hal qila oladi. Shu bilan birga ularning ishlash prinsipi juda oddiy-buxgalter birlamchi hujjatlarni (to'lov topshiriqnomalari, kvitansiya/xarajat kassa buyruqlari, schyot-fakturalar va boshqalar) to'ldiradi.) va dastur barcha kerakli operatsiyalarni ishlab chiqaradi va hisob-kitoblarni amalga oshiradi. Bugun dunyoda ko'plab buxgalteriya hisobi dasturlaridan foydalaniladi, asosiy urg'u ushbu dasturning ishonchligi va maqbul narxlari sanaladi.

2-jadval

Xalqaro miqyosda foydalanishda bo'lgan buxgalteriya hisobi dasturlarining narxlari va tafsilotlari

Dasturlar nomi	Dasturning turi	Ishlab chiqaruvchi firma nomi	Narxi/ oylik to'lov \$ da	Ma'lumot
QuickBooks	Online	Intuit United states	20-150	Murakkab operatsiyalarni bajarishni talab qiladigan buxgalteriya hisobini yuritishda barcha ehtiyojlarni qondiruvchi dastur bo'lib, u ma'lumotlarni solishtirish, soliqlar hisobi, hisobotlarni tuzish hamda inventarlarni boshqarish funksiyalarni bajaradi. Dasturning dunyo bo'ylab 4,5 million foydalanuvchisi mavjud.
	O'rnatiladigan		299,95	
FreshBooks	Bulutli	Toronto, Ontario, Mayk Mak Derment tomonidan ishlab chiqilgan	6-20	Bu bulutga asoslangan buxgalteriya dasturi bo'lib, odatda freelanserlar, shaxsiy foydalanuvchilar hamda kichik tadbirkorlik subyektlari uchun o'zlarining daromadlari va xarajatlarini nazorat qilib borish va operatsiyalarni xalqaro standartlar asosida yuritish va saqlash imkoniyatlarini beradi. Ushbu dasturning 120 davlatdan 12 million foydalanuvchisi mavjud.
Wave buxgalteriya dasturi	online	Wave	Bepul (faqat bir qancha ish haqi xizmatlari mavjud)	Kichik korxonalar boshqaruvchilari uchun qulay bo'lgan, boshqaruv tizimlari bilan osongina integratsiyalasha oladigan bepul buxgalteriya dasturi.
	Mobil ilova			
FreeAgent	Bulutli	FreeAgent Central	Bepul	Buyuk Britaniyadagi kichik biznes subyektlari uchun bepul buxgalteriya tizimi. 80 000 dan ortiq foydalanuvchilarga ega
Manager	Online	NGSoftware	Bepul	Barcha tarmoqdagi kichik biznes subyektlari uchun interfeysi 70 tilga moslashtirilgan bepul buxgalteriya hisobi dasturi
	O'rnatiladigan			
QuickBooks Enterprise	Bulutli	Intuit United states	1419-3442	Barcha sohadagi rivojlanayotgan tadbirkorlik subyektlari uchun mukammal buxgalteriya dasturi. Ushbu dastur buxgalteriya hisobini operatsiyalarni yozishdan to hisobotlarni tayyorlab topshirishgacha

				bo'lgan jarayonlarni avtomatlashtiradi. Dasturning dunyo bo'ylab 135 000 million foydalanuvchisi mavjud.
Xero	online	Xero (Yangi Zelandiya)	20-40	Kichik, o'rta hamda yirik biznes subyektlari uchun buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish uchun eng qulay yechim.
Finsync	Bulutli	Finsync	40 dan boshlab	Barcha sohadagi tadbirkorlik subyektlari foydalana oladigan turli xil variantlarga ega bo'lgan kuchli buxgalteriya dasturi.
NetSuite	Bulutli	Oracle	Bepul	O'z dasturiy ta'minotiga ega bo'lgan va butunlay ERP dasturiy ta'minotiga o'tishga tayyor bo'lgan korxonalar uchun mos keladigan buxgalteriya dasturi
ZohoBooks	Online	Zoho	9-29	Integratsiyalashgan platformaga ega bo'lgan foydalanuvchilar uchun qulay interfeysni buxgalteriya dasturi

Bugungi kunda dunyo bo'ylab eng mashhur raqamli texnologiyalardan biri bulutli texnologiyalardir. Bulutli texnologiyalar Internet xizmati sifatida xotira yoki hisoblash kuchi kabi kompyuter resurslarini taqdim etishni nazarda tutadi. Ushbu texnologiyadan foydalanishning o'ziga xos xususiyati shundaki, tashkilotlar qimmatbaho texnikani sotib olishlari, uni ta'mirlash uchun mutaxassislarni yo'llashlari yoki maxsus dasturiy ta'minotni o'rnatishlari shart emas. Bulut xizmatlaridan foydalanish uchun Internetga kirish yetarli.

Bulut texnologiyalar quyidagi xususiyatlarga ega bo'lgan raqamli makon yoki ijara uchun taqdim etilgan hisoblash kuchi hisoblanadi:

- foydalanuvchi uchun zarur bo'lgan funksiyalarni (ulanish tezligi, xotira miqdori, hisoblash kuchi, shuningdek, bulutni ijaraga olgan vaqtni) mustaqil tanlash qobiliyati.
- har qanday qurilma bilan bulut texnologiyasidan foydalanish imkoniyati.
- texnik mahsulot yetkazib beruvchi bilan muntazam aloqa talab etmasligi.
- foydalanuvchi faqat foydalanadigan xizmatlar to'plami uchun to'laydi.

Bulut texnologiyalari yordamida barcha an'anaviy buxgalteriya vazifalarini amalga oshirishingiz mumkin: moliyaviy, boshqaruv, soliq hisobini elektron shaklda saqlash va statistik hisobotlarni tuzish, dastlabki hisob-kitoblarni tuzish, soliqlar va sug'urta badallarini hisoblashni amalga oshirish.

3-jadval

Buxgalteriya hisobida "bulut" dan foydalanish

Afzalliklari	Kamchiliklari
xarajatlarni kamaytirishi	uchinchi shaxslarga ichki foydalanish ma'lumotlarini taqdim etish zarurati
masofaviy erkin foydalanish imkoniyati	ko'pgina elektron hisob-kitoblar foydalanuvchilarga birxil standart to'plam taklif qiladi
ishonchlilik (texnik nosozliklar xavfi minimallashtiriladi)	Kerakli vaqtda internetga ulanishning yo'qligi xavfi
har qanday vaqtda tizimda ishlash qobiliyati	kerakli darajadagi mutaxassislarning etishmasligi

Bulutdagi buxgalteriya hisobi barcha moliyaviy operatsiyalarni qayd etish, ularni toifalar bo'yicha taqsimlash imkonini beradi (hisoblarni shakllantirish, kassa, ombor, kontragentlar bilan operatsiyalar bo'yicha xarajatlar, ish haqini to'lash). Ba'zi xizmatlar, shuningdek, mavjud ma'lumotlar bazasidan ma'lumotlarni tezda ko'chirish yoki import va eksport qilish, elektron raqamli imzo yordamida buyurtmalarni avtomatik ravishda shakllantirish va imzolash hamda uning shablonlarni yaratish imkonini beradi.

Bulutdagi buxgalteriya hisobi ko'pgina hollarda moduli veb-dastur ishlatiladi. Ya'ni, mijoz interfeysni mustaqil ravishda sozlashi, fiskal hujjatlarni shakllantirish uchun plaginlarni qo'shishi, korxonaning aniq ish vazifalariga e'tibor qaratishi mumkin.

U barcha amaldagi qonuniy talablarga muvofiq amalga oshiriladi. Ya'ni belgilangan qonun va normalar asosida hujjatlar shakllar tuziladi va yuritiladi, shu bilan birga unda belgilangan standartlarga rioya etiladi. Hujjatlar imzo bilan tasdiqlangan, bu ularga qonuniy kuch beradi.

Xulosa. Buxgalteriya hisobini raqamli texnologiyalarga transformatsiya qilish, boshqacha qilib aytganda buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish bu korxonalarda moliya xo'jalik faoliyatini yuritish jarayonida yuzaga kelgan iqtisodiy operatsiyalarni axborot texnologiyalari yordamida muntazam ravishda qayd etib borish, saqlash va qayta ishlash jarayonidir.

Bizning fikrimizcha buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish korxonalar moliya xo'jalik faoliyati bilan bog'liq axborotlarga ehtiyoji bo'lgan barcha subyektlarga birdek ahamiyatlidir: Korxonalar boshqaruvchilariga – hisob ishlari bilan bog'liq xarajatlarni kamaytirganligi va muntazam nazorat qilish imkoniyatini yaratib berganligi uchun, buxgalterlarga – bajariladigan ishlar hajmini kamaytirganligi va vaqt bo'yicha samaradorlikni oshirganligi uchun, korxonalar xodimlariga – o'zlariga tegishli bo'lgan axborotlarni tezlik bilan olish imkoniyatini berganligi uchun, mijozlarga – korxonalar bilan bog'liq operatsiyalarni masofadan turib bajarish imkoniyatini ta'minlaganligi uchun, davlat organlari xodimlariga – korxonalar moliya xo'jalik faoliyatini masofadan nazorat qila olishlari uchun.

Buxgalteriya hisobi avtomatlashtirilgan dasturiy paketlarining mavjud kamchiliklariga qaramasdan, bizning fikrimizcha, barcha korxonalar iqtisodiy axborotlarni raqamli texnologiyalarga transformatsiya qilish maqsadida dasturiy ta'minotlardan keng foydalanadilar va ularning talablari asosida dasturiy ta'minotlar yildan yilga takomillashtirilib borilmoqda. Sababi shundaki, nafaqat buxgalterlar, balkim menejerlar va korxonalar boshqaruvchi vakolatli shaxslar ham avtomatlashtirishdan yuqori darajada samaraga va foydali qiymatga erishadilar.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomasi <https://president.uz/ru/4049>.
2. MAT, T. Z. Management accounting and organizational change: impact of alignment of management accounting system, structure and strategy on performance. Philosophy School of Accounting, Finance and Economics Faculty of Business and Law Edith Cowan University. Perth Western Australia, 2010.
3. SCOTT, W. The impact technology is having on the accounting profession. World conference on higher education, 2009.

4. ALLAHYARI, A.; RAMAZANI, M. Firm technological change and its effects on management accounting change: case study of Iranian manufacturing firms. *Global Journal of Management and Business Research*, v. 11, n. 9, 2011.
5. ACEVEDO, L. Business benefits of information technology. *Chron*, 2019. Disponível em: <<http://smallbusiness.chron.com/business-benefits-information-technology-4021.html>>. Acesso em: 10/mai/2021
6. Razzaqova, D. A. Q. (2021). RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOBINI AVTOMATLASHTIRISHNING ROLI VA AHAMIYATI. *Scientific progress*, 2(8), 243-249.
7. Qudbiyev, N. T., Ulug'bek Erkinjon, O. G. L., & Mominov, I. L. O. (2022). TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA ICHKI NAZORATNING SAMARALI TIZIMI SIFATIDA ICHKI AUDITNING O'RNINI VA AHAMIYATI. *Scientific progress*, 3(1), 449-457.
8. Кундузова, К. (2023). Onlayn moliyaviy xizmatlarning xususiyatlari. *Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences.*, 3(S/7).
9. Раззакова, Д. (2022). Системы Автоматизации Бухгалтерского Учета-Основа Эффективного Управления Экономикой. *Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science*, 3(5), 62-67.
10. Султонова, М. (2023). RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISH MASALALARI. *Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences.*, 3(3), 120-130.
11. Нуралиев, Т. (2023). BIZNES JARAYONLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING AHAMIYATI VA UNING TASHKILOT SAMARADORLIGIGA TA'SIRI. *Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences.*, 3(5), 74-81.
12. Qudbiyev, N. T., No, D. M. O. G. L., Raximjonov, U. R. O. G. L., & Razzaqova, D. A. Q. (2022). SOLIQ ORGANLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLINI OSHIRISH AHAMIYATI. *Scientific progress*, 3(1), 927-933.
13. Tohirovich, Q. N., & Ibroximovna, N. I. (2022). RAQAMLI IQTISODIYOTDA EKSPORT VA IMPORTNI SOLIQQA TORTISH XUSUSIYATLARI. *Архив научных исследований*, 5(5).
14. Nabievich, I. I. (2023). The Role and Specifics of the Valuation Method in Accounting. *Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance*, 4(5), 24-31.
15. Бутабоев, М. Т. (2023). БОЛЬШИЕ ДАННЫЕ (BIG DATA) КАК ГЛАВНЫЙ РЕСУРС ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ. *QO 'QON UNIVERSITETI XAVARNOMASI*, 7, 7-10.
16. Бутабоев, М., & Исманов, И. (2023). ЎЗБЕКИСТОННИНГ «ЯШИЛ» ИҚТИСОДИЁТГА ЎТИШ СТРАТЕГИЯСИ ВА УНИНГ МОЎЖИЯТИ. *Iqtisodiyot va ta'lim*, 24(1), 28-40.
17. Ismanov, I., & Davlyatova, G. (2023, June). Prospects for economic sustainable development of textile enterprises. In *AIP Conference Proceedings (Vol. 2789, No. 1)*. AIP Publishing.
18. Kudbiev, D., Tursunova, D., & Qudbiyev, N. (2022). Buxgalteriya Hisobini Avtomatlashtirish Masalalari. *Journal of Integrated Education and Research*, 1(2), 107-112.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 5/9 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).